

Prezes Głównego Urzędu Statystycznego
dr hab. Marek Cierpień-Wolan

Warszawa, 2026-03-16

Znak sprawy: GUS-AN07.601.481.2026

Znak pisma: GUS-AN07.601.481.2026.5

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

W odpowiedzi na interpelację poselską nr K10INT15707 przekazaną do Głównego Urzędu Statystycznego przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów, dotyczącą możliwości ujednoczenia nazw adresowych w rejestrze TERYT, przedstawiam poniższe wyjaśnienia.

Na wstępie pragnę podkreślić, że Główny Urząd Statystyczny podziela stanowisko przedstawione w interpelacji, zgodnie z którym działania zmierzające do zwiększenia przejrzystości oraz ułatwienia korzystania z danych administracyjnych, w tym przypadku słownika nazw ulic, są zasadne i pożądane.

Sposobem na osiągnięcie takiego stanu byłoby wprowadzenie do porządku prawnego regulacji, które ujednoczyłyby sposób nadawania nazw ulicom i jednocześnie obligowałyby organy samorządu terytorialnego do stosowania określonych zasad. Aktualnie takie regulacje nie funkcjonują. Doświadczenia związane z prowadzeniem krajowego rejestru urzędowego podziału terytorialnego kraju TERYT (dalej: rejestr TERYT), w szczególności w zakresie aktualizacji wchodzącego w jego skład centralnego katalogu ulic, pokazują, że obowiązujące przepisy prawne pozostawiają jednostkom samorządu terytorialnego znaczną swobodę w kształtowaniu nazewnictwa ulic.

Nadawanie nazw ulicom jest wyłączną właściwością rady gminy, co wynika z przepisu art. 18 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 i 1436). Oznacza to, że decyzję o brzmieniu nazwy ulicy podejmuje właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego w drodze uchwały. Brak jednolitych i obligatoryjnych dla wszystkich jednostek przepisów dotyczących nazewnictwa ulic powoduje jednak, że gminy stosują własne reguły nadawania nazw obiektom miejskim. W konsekwencji w słowniku nazw ulic pojawiają się liczne warianty tej samej nazwy, co może utrudniać jej jednoznaczną identyfikację przez użytkowników.

Dla przykładu, w jednej gminie tytuły patronów ulic mogą być zapisywane w pełnym brzmieniu, z użyciem pełnego imienia, natomiast w innej — skrótowo, z inicjałem imienia lub też nazwa może ograniczać się tylko do nazwiska. W rezultacie w słowniku mogą współistnieć nazwy takie jak: ul. Generała Stanisława Maczka, ul. gen. S. Maczka czy ul. Maczka, a także inne warianty, nie zawsze poprawne pod względem językowym.

Niezależnie od lokalnie ustalonych zasad obowiązuje wymóg stosowania zasad pisowni języka polskiego. Zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 7 października 1999 r. o języku polskim (Dz. U. 2026 poz. 81) podmioty wykonujące zadania publiczne (tj. urzędy, organy administracji rządowej i samorządowej) są zobowiązane do używania języka polskiego w obrocie prawnym i czynnościach urzędowych. Ta sama ustawa w art. 3 ust. 1 i 2 wskazuje, że ochrona języka polskiego polega m.in. na dbaniu o poprawne jego używanie i zobowiązuje wszystkie organy władzy publicznej oraz instytucje i organizacje uczestniczące w życiu publicznym do jego ochrony. W zakresie wykraczającym poza kwestie poprawności językowej, nadawanie nazw ulic regulowane jest również tzw. ustawą dekomunizacyjną¹, której art. 1 ust. 1 wskazuje, że nazwa ulicy nie może upamiętniać osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących komunizm lub inny ustrój totalitarny, ani w inny sposób takiego ustroju propagować.

¹ Ustawa z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz. U. 2018 poz. 1103)

W odniesieniu do samego rejestru TERYT niezmiennie obowiązuje zasada wskazana w przepisie §7 ust. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia, stosowania i udostępniania krajowego rejestru urzędowego podziału terytorialnego kraju oraz związanych z tym obowiązków organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. Nr 157, poz. 1031 z późn. zm.). Zgodnie z tym przepisem nazwy ulic są rejestrowane w brzmieniu zgodnym z uchwałami rad gmin o ich nadaniu.

Przez długi czas jednostki służb statystyki publicznej dokładały starań, aby zapewnić określony standard zapisu i poprawność językową nazw w słowniku ulic rejestru TERYT dostępnego na Portalu Informacyjnym GUS:

https://eteryt.stat.gov.pl/eTeryt/rejestr_teryt/udostepnianie_danych/baza_teryt/uzytkownicy_indywidualni/pobieranie/pliki_pelne.aspx?contrast=default

Punktem zwrotnym było wydanie w 2012 r. rozporządzenia w sprawie ewidencji miejscowości, ulic i adresów², które wprowadziło 4-członową strukturę nazwy ulicy, różniącą się od rozwiązania przyjętego w rejestrze TERYT. Trudności w rejestracji nazwy ulicy w tej strukturze oraz ograniczenia w prezentacji pełnej nazwy w innych systemach, doprowadziły do ingerencji w ustalone już nazwy ulic. Wprowadzając nazwy do ewidencji, która stała się rejestrem referencyjnym w zakresie numeracji porządkowej nieruchomości, starano się pogodzić brzmienie nazwy ulicy nadane uchwałą z wymaganiami systemu do jej prowadzenia. W efekcie doprowadziło to do napływu do rejestru TERYT wielu pozornie nowych nazw, które w rzeczywistości były jedynie wariantami nazw już istniejących, odpowiadającymi wprost nazwom ujętym w ewidencji.

Mając świadomość niepożądanego kierunku, w którym zaczął rozwijać się centralny katalog ulic, GUS dokonał nowelizacji przepisów ustawy o statystyce publicznej m.in. w zakresie rejestru TERYT. W Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej z 16 grudnia 2025 r. została ogłoszona ustawa z dnia 21 listopada 2025 r. o zmianie ustawy o statystyce publicznej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1792), która w art. 1 pkt 20, w zakresie art. 47c ust. 1 wskazuje, że system identyfikatorów i nazw ulic³ obejmuje nazwy ulic zgodne z brzmieniem uchwał rad gmin o ich nadaniu, z uwzględnieniem standaryzacji nazw ulic⁴. Uchwały rad gmin nadal wyznaczają brzmienie nazwy ulicy w rejestrze TERYT, jednak w razie potrzeby podlegają one procesowi standaryzacji.

Szczegóły dotyczące prowadzonej standaryzacji będą ujęte w rozporządzeniu wykonawczym w sprawie rejestru TERYT wydanym na podstawie nowego art. 49 (art. 1 pkt 23 ustawy zmieniającej). Podstawowym celem standaryzacji będzie zapewnienie jednolitego sposobu zapisu nazw ulic oraz zapewnienie zgodności nazw z zasadami pisowni języka polskiego. Zakłada się, że prace związane ze standaryzacją będą prowadzone w jednostkach służb statystyki publicznej, bez obciążania innych podmiotów.

Od wspomnianego procesu standaryzacji nie należy jednak oczekiwać istotnych zmian nazw ulic, które znacząco ingerowałyby w brzmienie nadane uchwałą rady gminy. Próba ujednoczenia nazw ulic według przykładów podanych w interpelacji byłaby działaniem zbyt daleko idącym, ingerującym w uprawnienia przysługujące organom stanowiącym gmin i wykraczającym poza kompetencje jednostek służb statystyki publicznej. W ocenie GUS nie jest możliwe, aby takie kompetencje mogły być nadane ustawą o statystyce publicznej ani rozporządzeniem wykonawczym do tej ustawy.

Planowana w ramach rejestru TERYT standaryzacja obejmie m.in. zapis skrótów, tytułów i stopni patronów, inicjałów, nazwisk dwuczłonowych, pseudonimów, dat oraz korektę błędów interpunkcyjnych. Znaczna część procesu standaryzacji będzie również poświęcona dostosowaniu słownika ulic do nowej zasady języka polskiego, według której w nazwach obiektów przestrzeni publicznej wszystkie wyrazy – w tym określające rodzaj obiektu, np. aleja, bulwar, plac, park (oprócz przyimków i spójników) – zapisuje się wielką literą, przy utrzymaniu pisowni małą literą wyrazu „ulica”.

Poniżej wskazujemy przykłady zmian, jakie zostaną wprowadzone w wyniku standaryzacji:

² Rozporządzenie Ministra Administracji i Cyfryzacji z dnia 9.01.2012 r. w sprawie ewidencji miejscowości, ulic i adresów, Dz. U. poz. 125

³ Nowa nazwa dla dotychczasowego centralnego katalogu ulic

⁴ Przepisy zaczną obowiązywać od 17.06.2027 r.

- *ul. płk. Wł. Muzyki* → *ul. płk. W. Muzyki*
- *ul. gen. Grota Roweckiego* → *ul. gen. Grota-Roweckiego*
- *ul. księdza Gerarda Waculika* → *ul. Księdza Gerarda Waculika*
- *ul. 22-go Stycznia* → *ul. 22 Stycznia*
- *ul. Ks.Mjr Franciszka Dymarskiego* → *ul. ks. mjr. Franciszka Dymarskiego*
- *ul. Wichrowe wzgórza* → *ul. Wichrowe Wzgórza*

Podsumowując, w opinii GUS istnieje potrzeba wprowadzenia do porządku prawnego regulacji dotyczących zasad nadawania nazw ulicom, placom i innym obiektom przestrzeni miejskiej. Niezbędne regulacje wykraczają poza oddziaływanie statystyki publicznej, dlatego nie jest właściwe wdrożenie ich w rozporządzeniu w sprawie rejestru TERYT.

Zdaniem GUS taka regulacja powinna określać ramy nadawania nazw ww. obiektom i zobowiązywać organy jednostek samorządu terytorialnego do ich stosowania. Ponieważ mogłaby ona w pewnym zakresie ograniczać swobodę organów w kształtowaniu aktu prawa miejscowego, jakim jest uchwała w sprawie nadania/zmiany nazwy ulicy – a tym samym ingerować w uprawnienia nadane ustawowo – uzasadnione jest, aby dla skutecznego realizowania swojego celu przyjęła formę aktu prawnego o randze ustawowej.

Biorąc pod uwagę, że kompetencje w zakresie nadawania nazw ulicom zostały umiejscowione w ustawie o samorządzie gminnym, właściwym miejscem do kompleksowego uregulowania zasad nadawania nazw ulicom, placom i innym obiektom przestrzeni miejskiej, w tym ewentualnej delegacji do wydania rozporządzenia wykonawczego wprowadzającego te zasady, wydaje się być właśnie ta ustawa.

Innym rozwiązaniem mogłoby być wydanie odrębnego aktu prawnego, jednak decyzje w tym zakresie wykraczają poza kompetencje Głównego Urzędu Statystycznego.

Prezes
Głównego Urzędu Statystycznego
dr hab. Marek Cierpień-Wolan